

✓

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Затверджую

Ректор

Чебикін О. Я.

«30» нової 2020р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ
АСПРАНТІВ ДЕРЖАВНОГО ЗАКЛАДУ
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
(нова редакція)

Схвалено рішенням вченої ради

Університету Ушинського

(протокол від «29» жовтня 2020р. №3)

Уведено в дію наказом №324

від «30» жовтня 2020р.

Одеса – 2020

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію контролю та оцінювання якості знань аспірантів (далі Положення) розроблено на підставі:

- Закону України «Про вищу освіту»;
- Правил внутрішнього розпорядку ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;
- Статуту Університету Ушинського;
- Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (нова редакція);
- Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

1.2. Положення визначає основні принципи організації поточного і підсумкового контролів знань здобувачів вищої освіти, які навчаються за третім (освітньо-науковим) ступенями освіти усіх форм навчання з навчальних дисциплін та практичної підготовки, а також методіку переведення академічної успішності здобувачів вищої освіти до шкали ECTS.

1.3. Положення є обов'язковим для виконання усіма учасниками освітнього процесу.

1.4. Здобувачі вищої освіти мають бути ознайомленими з Положенням до початку навчального року/семестру.

1.5. Відповідальним за впровадження Положення є завідувачі кафедр, завідувач відділу аспірантури та докторантури, гаранті освітньо-наукових програм.

1.6. На початку вивчення кожної навчальної дисципліни, проходження практичної підготовки викладач зобов'язаний ознайомити здобувачів вищої

освіти із системою оцінювання їх знань, що розроблена відповідно до Положення і відображена у робочій програмі навчальної дисципліни або практичної підготовки.

2. Види контролю та критерії оцінювання знань аспірантів

2.1. Контрольні заходи є необхідним елементом освітнього процесу, вони забезпечують зворотний зв'язок між викладачем та студентом у процесі навчання та визначають відповідність рівня набутих програмних результатів навчання вимогам нормативних документів щодо вищої освіти. Положення має на меті вдосконалення системи контролю якості знань аспірантів, сприяння формуванню системних і систематичних знань та ритмічній самостійній роботі аспірантів упродовж семестру та всього періоду навчання, підвищення об'єктивності оцінювання знань та адаптацію до вимог, визначених Європейською системою залікових ECTS-кредитів (ECTS-Credits). Контрольними заходами оцінювання навчальних досягнень аспірантів є поточний та підсумковий контроль і атестація.

2.2. Оцінювання знань здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня з навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань за 100-бальною шкалою.

2.3. Об'єктом оцінювання знань є програмний матеріал дисципліни різного характеру і рівня складності, засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного і підсумкового (у формі виконання творчого індивідуального науково-дослідного завдання здобувачем вищої освіти чи складання екзамену) контролю.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачем третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у формі усного опитування, письмового експрес-контролю (у тому числі комп'ютерного) на практичних заняттях та лекціях у формі колоквиуму, вироблених навичок проведення певних робіт, умінь працювати в команді, умінь самостійно

опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, уміннь публічно чи письмово представляти опрацьований матеріал тощо.

Завданням підсумкового контролю є перевірка результатів навчання здобувача вищої освіти за дисципліною в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни та використовувати набуті знання у проведенні власного наукового дослідження.

Якщо дисципліна вивчається протягом 2-х семестрів з підсумковим контролем в останньому, то загальна підсумкова оцінка розраховується як середній бал за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів за поточним контролем. Якщо навчальною дисципліною передбачено форми підсумкового контролю в кожному семестрі, то загальна підсумкова оцінка визначається за 100-бальною шкалою для кожного з них (Таблиця 1).

Таблиця 1. Шкала оцінювання навчальних досягнень аспіранта

Зміст критеріїв оцінювання	Шкала ECTS	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену	для заліку
Аспірант виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповідні, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	90-100	A	Відмінно	Зараховано
Аспірант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені	82-89	B	Добре	

помилки, кількість яких незначна.				
Аспірант вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача; загалом самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, серед яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок.	74-81	C		
Аспірант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	64-73	D	Задовільно	
Аспірант володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні	60-63	E		
Аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становить незначну частину навчального матеріалу.	35-59	FX		Незадовільно з можливістю повторного складання
Аспірант володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів з навчальних дисциплін, підсумковим контролем яких є екзамен, планується у такому співвідношенні: 80 балів – поточне оцінювання, 20 балів – екзамен.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін, з яких навчальним планом передбачено залік, здійснюється на основі результатів поточного контролю.

З навчальних дисциплін, де оцінювання рівня знань здійснюється за результатами поточного контролю, завдання оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних заняттях.

Семестровий залік з окремої дисципліни проводиться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії (як правило, викладачем на останньому занятті). Заліки приймають викладачі, які проводили практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття в навчальній групі.

Семестровий залік виставляється за умови, коли аспірант успішно виконав усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, і набрав при цьому 60 і більше балів (таблиця 1).

Аспірант, який набрав протягом семестру необхідну кількість балів, має можливість не складати семестровий контроль з навчальної дисципліни й отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку.

Аспірант, який набрав протягом семестру менше від необхідної кількості балів, зобов'язаний складати з навчальної дисципліни залік, екзамен, і отримати підсумкову оцінку.

Диференційований залік – це форма семестрового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань, практики.

Усі види практик в університеті оцінюються за шкалою Університету Ушинського згідно з критеріями, розробленими відповідними кафедрами. Деталізація критеріїв оцінювання результату науково-педагогічної практики наведена в робочих програмах практики згідно з вимогами освітньо-наукових програм та стандартів вищої освіти (за наявності).

Таблиця 2. Загальні критерії оцінювання науково-педагогічної практики аспірантів

Зміст критеріїв оцінювання	Шкала ECTS	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
Аспірант цілком виконав програму практики, виявив при цьому високий рівень опанування програмного матеріалу, самостійність, вміння робити висновки та узагальнення. Засвідчив належну фахову та методичну підготовку, показав високу загальну, професійну й мовну культуру, здатність до самоаналізу власної діяльності. Вчасно надав належно оформлену документацію.	90-100	A	Відмінно
Аспірант цілком виконав програму практики, виявив при цьому достатній рівень компетентності. Аспірант вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи були незначні фактичні або методичні недоліки.	82-89	B	Добре
Аспірант цілком виконав програму практики. Аспірант вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію, однак в роботі допущено незначні помилки. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи допущено незначні фактичні або методичні помилки.	74-81	C	
Аспірант частково виконав програму практики: відтворив значну частину вивченого матеріалу,	64-73	D	Задовільно

виявив базові знання, однак не виказував самостійності під час проходження практики. Документацію надано невчасно або її оформлення не відповідає вимогам.			
Аспірант частково виконав програму практики: допустив помилки під час проведення, виконання завдань, простежується безвідповідальне ставлення аспіранта до практики. Документацію надано повністю, однак її оформлення не якісне або не повне.	60-63	E	
Аспірант не виконав більшості завдань практики. Отримав негативний відгук про роботу під час практики. Виконав лише окремі види робіт. У такому разі аспірант може повторно пройти практику для доопрацювання невиконаних завдань та її захистити.	35-59	FX	Незадовільно
Аспірант абсолютно не виконав програму практики або не з'явився на практику. Є потреба повторного проходження педагогічної практики.	1-34	F	

2.4. Система оцінювання знань здобувачів вищої освіти в рамках окремої навчальної дисципліни міститься у робочій програмі навчальної дисципліни. На першому занятті з дисципліни викладач повинен ознайомити здобувачів вищої освіти з системою оцінювання і протягом викладання дисципліни дотримуватися її послідовно і прозоро.

Об'єктами поточного і підсумкового контролів мають бути результати навчання за дисципліною (як складова програмних результатів навчання) та компетентності, заявлені в освітньо-науковій програмі, за якою навчається здобувач вищої освіти, і програмні результати навчання, які поєднують освітньо-наукову програму і стандарт вищої освіти спеціальності (за умови його наявності).

Опанування здобувачем вищої освіти дисципліни з відмінною оцінкою означає, що він у повній мірі є носієм усіх заявлених загальних і спеціальних компетентностей. Їх опанування, а також виконанню аудиторних, самостійних, індивідуальних і творчих форм вивчення навчальної дисципліни, повинні сприяти навчальні матеріали дисципліни.

Усі форми контролю мають бути спрямовані на оцінювання рівня їх оволодіння здобувачем вищої освіти.

2.5. Об'єктами поточного контролю знань здобувачів ступеня доктора філософії всіх форм навчання є:

- системність та активність роботи на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях (оцінюються рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські (практичні, лабораторні) заняття; результати виконання і захисту лабораторних робіт, експрес-контролю, регулярне відвідування занять тощо);
- перевірка теоретичних знань (оцінюється підготовка звітів з відповідних тем дисциплін або написання рефератів згідно з тематичним планом; виконання письмової контрольної роботи за тестами або за білетами затвердженими кафедрою; відповіді на питання здобувача вищої освіти на питання з різних тем дисципліни під час усної співбесіди з викладачем);
- виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання (оцінюється самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, переклад іноземних текстів встановлених обсягів, підготовка реферативних матеріалів з публікацій тощо);
- виконання модульних (контрольних) завдань (оцінюються теоретичні знання та практичні уміння, яких набули здобувачі вищої освіти після

опанування певного модуля. Модульний контроль може проводитися у формі тестів, відповідей на теоретичні питання або розв'язання практичних завдань під час проведення контрольних робіт, розв'язання виробничих ситуацій (кейсів) тощо);

- участь здобувачів вищої освіти в групових та інтерактивних заняттях, виконання творчого завдання/проєкту тощо.

2.6. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін, з яких за навчальним планом передбачено екзамен, здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань.

Екзамен проводиться у формі виконання письмових чи усних екзаменаційних завдань (відповідно до робочого навчального плану).

На екзамен виносяться ключові питання, тести, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчого підходу, уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних задач тощо.

Перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, критерії оцінювання екзаменаційних завдань визначаються викладачем/кафедрою, включаються до робочої програми навчальної дисципліни і доводяться до здобувачів вищої освіти на початку семестру.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається за методикою накопичування балів за результатами поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на підсумковий контроль, в тому числі екзамен.

Здобувач вищої освіти, який набрав протягом семестру суму балів більшу за 60 (за поточну, наукову та підсумкову творчу роботу), має можливість:

- не складати екзамен і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку безпосередньо в день екзамену;

- складати екзамен з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною.

Здобувач вищої освіти, який набрав протягом семестру менше 60 балів, зобов'язаний складати екзамен.

На підготовку аспірантів денної форми навчання до кожного екзамену необхідно планувати не менше 2-3-х днів. На заочній формі навчання допускається проведення кількох контрольних заходів в один день.

Екзамен приймають дві особи: лектор, який викладав навчальну дисципліну, та викладач, який проводив практичні заняття. Якщо лекції та практичні заняття проводив один і той самий викладач, то завідувач кафедри призначає того, хто буде присутнім на іспиті. Іспит оцінює екзаменатор. Якщо окремі розділи дисципліни читалися кількома викладачами, екзамен може проводитися за їх участю з виставленням однієї загальної оцінки. Як виняток, за відсутності екзаменатора з поважних причин, завідувача кафедри, за погодженням з завідувачем відділу аспірантури та докторантури, призначає для приймання екзамену іншого викладача.

За наявності поважних, документально підтверджених причин (хвороба, сімейні обставини, участь у підготовці змагань, конкурсів тощо) окремим аспірантам може встановлюватися індивідуальний графік складання екзаменів (заліків) або ліквідації академічної заборгованості.

2.7. Здобувачі ступеня доктора філософії, які одержали під час сесії більше двох незадовільних оцінок, відраховуються з Університету Ушинського.

Здобувачам освіти, які одержали під час сесії не більше двох незадовільних оцінок, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість протягом наступного семестру, але не пізніше закінчення другого року навчання.

Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, яка створюється

розпорядженням ректора Університету Ушинського за поданням завідувача відділу аспірантури та докторантури.

Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на екзамен без поважних причин, то до екзаменаційної відомості ставиться позначка «не з'явився», яка дорівнює незадовільній оцінці.

У випадку незгоди з оцінкою отриманою за результатами підсумкового контролю в межах освітньої складової здобувач ступеня доктора філософії має право подати апеляцію. Апеляція на ім'я ректора Університету Ушинського подається здобувачем особисто в день проведення усного екзамену або оголошення результатів письмового екзамену.

У випадку надходження апеляції розпорядженням ректора Університету Ушинського створюється комісія для розгляду апеляції. Головою комісії призначається проректор з наукової роботи. До складу комісії також входять: гарант освітньо-наукової програми, завідувач кафедри, за якою закріплена дисципліна, завідувач відділу аспірантури та докторантури, викладач кафедри. На засідання запрошується викладач дисципліни, аспірант. За результатами засідання оформлюється протокол.

Комісія розглядає апеляції здобувачів ступеня доктора філософії з приводу порушення процедури проведення екзамену, що могло негативно вплинути на оцінку екзаменаційної комісії.

Комісія не розглядає питання змісту й структури білетів.

Апеляція розглядається протягом трьох робочих днів після її подачі.

У випадку встановлення комісією порушення процедури проведення екзамену, що вплинуло на результати оцінювання, комісія пропонує проректору з наукової роботи ініціювати скасування результату екзамену і проведення повторного екзамену в присутності представників комісії з розгляду апеляції.

Аспірантів, які повністю виконали вимоги індивідуального навчального плану, успішно склали всі экзамени й заліки, наказом ректора університету переводять на наступний рік навчання.

2.8. При проведенні семестрового контролю екзаменатор повинен мати таку документацію:

- комплект екзаменаційних білетів або перелік питань (контрольних завдань), підписаний завідувачем кафедри (із зазначенням номеру протоколу та дати затвердження на засіданні кафедри) за місяць до початку екзаменаційної сесії;
- перелік матеріалів, користування якими дозволяється аспіранту під час складання екзамену, затверджений завідувачем кафедри;
- екзаменаційну відомість, підписану завідувачем відділу аспірантури та докторантури;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- текст тестового завдання;
- варіанти відповідей (для тестів з мультिवибором, альтернативами – закриті тестові завдання, що передбачають один чи кілька правильних варіантів відповідей і мають різноманітну форму постановки задачі). Відкриті тестові завдання передбачають вільну відповідь аналізування питань.

Екзаменаційну відомість (відомість обліку успішності) екзаменатор отримує у відділі аспірантури та докторантури в день проведення екзамену, видача якої реєструється у відповідному журналі. Відомість обліку успішності екзаменатор особисто повертає у відділ аспірантури та докторантури після проведення контрольного заходу.

Присутність на екзаменах або заліках сторонніх осіб без дозволу відділу аспірантури та докторантури не допускається.

Для підготовки до відповіді аспіранту повинно надаватися не менше як 30 хвилин. Практичні навички можуть перевірятися із застосуванням спеціального обладнання і технічних засобів.

При виявленні факту використання аспірантом недозволених матеріалів, викладач припиняє складання екзамену аспірантом і виставляє незадовільну оцінку. При порушенні аспірантом встановлених правил внутрішнього розпорядку, етичних норм поведінки чи норм академічної доброчесності на екзамені викладач має право заборонити йому складання екзамену з відповідною позначкою в екзаменаційній відомості та зазначити причини в доповідній записці на ім'я завідувача відділу аспірантури та докторантури. Відмова аспіранта від відповіді на питання екзаменаційного білету атестується як незадовільна відповідь. Якщо аспірант за результатами поточного контролю отримав не менше як 60 балів, оцінка за результатами проведення іспиту не може бути нижчою від підсумкового бала за результатами поточного контролю.

Екзаменатор повинен:

- дотримуватися розкладу екзаменів (дата, час початку екзамену, аудиторія);
- проводити екзамен тільки за білетами, переліком питань чи контрольними завданнями, що затверджені на засіданні кафедри. Для більш об'єктивного оцінювання рівня підготовки аспіранта екзаменатор може ставити додаткові питання в межах навчальної програми;
- при усній формі проведення екзамену оцінка оголошується відразу після закінчення опитування аспіранта і вноситься до екзаменаційної відомості;
- за письмової форми проведення екзамену оцінка має бути оголошена не пізніше наступного робочого дня.

Результати семестрового контролю регулярно обговорюються на засіданнях кафедр, під час семестрових та підсумкових звітів аспірантів і є одним з важливих чинників управління якістю освітнього процесу в університету.

Погоджено:

Проректор з наукової роботи
Завідувачка відділу аспірантури
та докторантури
Юрисконсульт

Т. І. Койчева

І. А. Хижняк

І. О. Сильченко